సిరివెన్నెల తరంగాలు

సిరివెన్నెల సీతారామశాస్త్రి

దాదాపు 12 సంవత్సరాల క్రిందట విడుదలైన సిరివెన్నెల సీతారామ శాస్త్రిగారి 'సిరివెన్నెల తరంగాలు' పుస్తకం మార్కెట్లో లభ్యం కానందున, అశేష అభిమానుల కోరిక మీద ఆ పుస్తకాన్ని సీరియల్ గా ప్రచురించడం జరుగుతోంది. ఇందుకు ప్రత్యేక అనుమతి నిచ్చిన 'కౌముది'కి ఆత్మీయ మిత్రులు సిరివెన్నెల సీతారామశాస్త్రిగారికి కృతజ్ఞతలు తెలియచేస్తున్నాం.

(క్రిందటి సంచికనుంచి కొనసాగింపు)

4

పల్లవి: దివిదారుల తిరిగే తెలి మొయిలై
మది గగనములో ఎగిరే కలలే
చలువ వెన్నెలల వలువను కట్టి
అలల మువ్వలను పదముల చుట్టి
ఇలకు దిగిన పండుగ నేడు
ఇక చెదరని పున్నమీ నా కన్నులు ఆడు||

★★★★ ★★★★

నా ఊహల ఊలులే మలచిన రూపం

నా కైతల గళమున పలికిన గీతం

ఎదురై నిలిచిన ఈ వేళ

ఇక నా బ్రతుకే తన నర్తనశాల ||మాట||

**** ****

(సంకీర్తన చిత్రానికి ఇళయరాజా సంగీత సారథ్యంలో బాలు పాడినది)

పల్లవి: వేవేల వర్ణాల ఈ నేల కావ్యాన

అలలు శిలలు తెలిపే కథలు

పలికే నాలో గీతాలై

★★★★★ ★★★★★

ఓ గంగమ్మో! పొద్దెక్కిపోతోంది త్వరగా రాయే

తల్లి గోదారి తుళ్ళి తుళ్ళి పారేటి

పల్లె పల్లే పచ్చని పందిరి

నిండు నూరేళ్ళు వుండు ముత్తైదువల్లె పండు

పంటలకేమి సందడి

★★★★★ ★★★★★

వాన వేలితోటి నేల వీణమీటే

నీలి నింగి పాటే ఈ చేనట

కాళిదాసు లాటి ఈ తోటరాసుకున్న

కమ్మనైన కవితలె ఈ పూలట

ప్రతి కదలికలో నాట్యమె కాదా

ప్రతి ఋతువూ ఒక చిత్రమే కాదా

ఎదకే కనులుంటే

(సంకీర్తన చిత్రానికి ఇళయరాజా సంగీత సారథ్యంలో బాలు పాడినది)

సంకీర్తన చిత్రానికి దర్శకులు గీతాకృష్ణ. ఇళయరాజా గారిచ్చిన అత్యద్భుతమైన ట్యూన్. నాగార్జున పాత్ర సహజంగా కవిహృదయం గల పాత్ర.. పెద్దగా విద్యాగంధం అబ్బకపోయినా, పెదవి విప్పితే కవిత్వం పలుకుతుంది. అలాంటి వ్యక్తులు మన జీవితంలోనూ తారసపడతారు. కవిత్వం అనేది ఒక యూనివర్శిటీలో ట్రైనింగ్ ఇచ్చి బోధపరిచే వస్తువు కాదు. చదువు మూలన, ఇతరేతర సంస్కారాల మూలాన నగిషీ పెట్టబడితే పెట్టబడవచ్చు. కానీ బంగారం, వజ్రలు, మణులు, మాణిక్యాలు- వాటి సహజ స్థలం మట్టే. మట్టిలో పుట్టినంతమాత్రాన వీటి విలువేం పోదు. ఇలాంటి మట్టిలో మాణిక్యంలాంటి ఆ యువకునిలో ప్రకృతి పట్ల గలిగే స్పందనే ఈ పాట రాయడం జరిగింది. ఇందులో ఒక రకమైన లోపం కూడా వుంటుంది. భాషా సంయమనం, అప్పట్లో ఎవరన్న పోయెట్రీ రాయమన్నా దొరికిందే అవకాశం అని నేనేలా చెబుతానో అలా చెప్పడమే తప్ప పాత్ర, దాని పరిమితులు, దాని ఔచిత్యాలు వగైరాలు పట్టించుకోవడం అనేవి క్రమక్రమంగా అనుభవం మీద పట్టుబడ్డాయి. అందువల్లనే నా మొదటి రోజు పాటల్లో తూకం తప్పుడం అవీ కనిపిస్తాయి. అలాగే డ్యూయెట్లు రాసేటప్పుడు కూడా విషయం చాలా చిన్నది గనక భావాలు కూడా రిపీట్ అవుతుంటాయి. ఐతే భావం, పదజాలం యొక్క సొగసు బట్టి, ఇళయరాజాగారిచ్చిన అద్భుతమైన సంగీతం మూలాన దీన్ని భావతరంగంలో చేర్చడం జరిగింది.

***

పల్లవి: పాత్రల వెనుక ముఖాలు ఇవా

నటనల వెనుక నిజాలు ఇవా

చితిమంటల వెలుగులో

ప్రకాశించు నిజము ఇదా

బ్రతుకంటే ఒక కలయని

నిరూపించు ఋజువు ఇదా

నరులకు చివరకు మిగిలే

ఆస్తులు ఈ అస్తికలా

చేరదీసి సేదతీర్చు నేస్తులు ఈ మృత్తికలా

★★★★ ★★★★

ఆశల ఆరాటాలు ఈసుల పోరాటాలు

ప్రతిక్షణం ఊహలు ప్రతీక్షించు ఈహాలు

ఆకాశం తాకాలని ఎగసే తరంగాలా

అహర్నిశం ఎదలయలో మరణమృదంగాలా

★★★★ ★★★★

పాలుగారు పసిపాపల చిరునవ్వుల కాంతులు

తేనెలూరు యవ్వనాల వసంతాల పువ్వుల

నడిమి వయసు చల్లుకొన్న అనుబంధవు విత్తులు

ముదిమిలోన కోసుకున్న అనుభవాల పంటలు

అన్నీ ఇట చేరేనా

మన్నై ఇటు మారేనా

**** ****

(శ్రీవేమన చరిత్రము చిత్రనికి సత్యం సంగీత సారథ్యంలో రామకృష్ణ పాడినది)

శ్రీ వేమన చరిత్రలో సత్యంగారి సంగీత దర్శకత్వంలో వేమన భోగి నుంచి యోగిగా మారే ట్రాన్సిషన్ పిరియడ్‌లో ఒక సన్నివేశం చిత్రీకరించారు. ఆయన నడుస్తూ వుండగా కాలికో కపాలం తగిలింది. ఆ కపాలాన్ని చేతుల్లోకి తీసుకుని దానివేపు చూస్తూ వుంటే, జీవితం తాలూకు నశ్వరత్వం పట్ల, స్వస్వరూపం పట్ల, అంటే ఏదైతే మనం రంగుల జలతారు పరదాలు తగిలించుకుని మురిసిపోతుంటామో ఇవన్నీ తొలగిస్తే, జీవితం తాలూకు ఆ సహజమైన నిజం-పుట్టుక, చావు. ఈ రెండింటి మధ్య ఎటో, ఎందుకో, ఎలాగో తెలియనటువంటి ఒకానొక పరుగు. వీటన్నిటిని దృష్టిలో పెట్టుకుని, ఆయన గుండెలో ఏ రకమైనటువంటి అలజడి చెలరేగి వుంటుంది అని ఉహించిన ఫిలసాఫికల్ ఎక్స్‌ప్రెషన్.

***

ఒంటరిగా దిగులు బరువు మోయబోకు నేస్తం

మౌనం చూపిస్తుందా సమస్యలకు మార్గం

కష్టం వస్తేనే గద గుండెబలం తెలిసేది

దుఃఖానికి తలవంచితే తెలివికింక విలువేది

మంచైనా చెడైనా పంచుకోను నే లేనా

ఆ మాత్రం ఆత్మీయతకైన పనికిరానా

ఎవ్వరితో ఏ మాత్రం పంచుకోను వీలులేని

అంతటి ఏకాంతమైన చింతలేమిటేండీ

అతడు: చెప్పాలని ఉంది గొంతు విప్పాలని ఉంది

చెప్పాలని ఉంది గొంతు విప్పాలని ఉంది

గుండెల్లో సుడి తిరిగే కలత కథలు

చెప్పాలని ఉంది...

★★★★ ★★★★

కోకిల కుటుంబంలో చెడబుట్టిన కాకిని అని

అయినవాళ్ళు వెలివేస్తే అయినా నేనేకాకిని

చెప్పాలని ఉంది....

పాట మారాలని చెప్పడమే నా నేరం

గూడు విడిచి పోమ్మన్నది నన్ను కన్న మమకారం

వసంతాల అందం విరబూసే ఆనందం

తేటి తేనె పాట పంచె వెన్నెల విరితోట

బతుకు పుస్తకంలో ఇది ఒకటేనా పుట

మనిషిగ నడుచు దారుల్లో లేదా ఏ ముళ్ళబాట

చెప్పాలని ఉంది...

★★★★ ★★★★

ఏటి పొడుగునా వసంతమొకటేనా కాలం

ఏదీ మరి మిగతా కాలాలకు తాళం

నిట్టూర్పుల వడగాలుల శ్రుతిలో ఒకడు

కంటి నీటి కుంభవృష్టి జడిలో ఇంకొకడు

మంచు వంచనకు మోడై గోడు పెట్టువాడొకడు

వీరి గొంతులోని కేక వెనుక ఉన్నదే రాగం!

అనుక్షణం వెంటాడే ఆవేదన ఏ రాగం

అని అడిగిన నా ప్రశ్నకు అలిగే మత్తకోకిల

కళ్ళు ఉన్న కబోదిలా, చెవులు ఉన్న బధిరుడిలా

నూతిలోని కప్పలా బ్రతకమన్న శాసనం

కాదన్నందుకు అక్కడ కరువాయెను నా స్థానం

చెప్పాలని వుంది

★★★★ ★★★★

అసహాయతలో దడదడలాడే హృదయ మృదంగ ధ్వానం

నాడుల నడకల తడబడి సాగే ఆర్తుల ఆరని శోకం

దిక్కు మొక్కూ తెలియని దీనుల వ్యధార్త జీవన స్వరాలు

నిలువునా నన్ను కమ్ముతున్నాయి శాంతితో నిలువనీయకున్నాయి

ఈ తీగలు సవరించాలి ఈ అపశృతి సరిచెయ్యాలి

జనగీతిని వద్దనుకుంటూ నాకు నేనే పెద్ద అనుకుంటూ

కలలో జీవించను నేను - కలవరింత కోరను నేను

నేను సైతం విశ్వవీణకు తంత్రినై మూర్ఛనలు పోతాను

నేను సైతం భువన ఘోషకు వెర్రి గొంతుకు విచ్చి మ్రోస్తాను

నేను సైతం ప్రపంచాబ్జపు తెల్లరేకై పల్లవిస్తాను

నేను సైతం నేను సైతం బ్రతుకు పాటకు గొంతు కలిపేను

సకల జగతిని శాశ్వతంగా వసంతం వరించు దాకా

ప్రతి మనిషికి జీవనంలో నందనం వికసించు దాకా

పాత పాటను పాడలేను - కొత్త బాటను వీడిపోను

**** ****

(అంజనా ప్రొడక్షన్స్ రుద్రవీణ చిత్రానికి ఇళయరాజా సంగీత సారథ్యంలో బాలు పాడినది)

గీతరచయితగా ప్రారంభమైన తొలిరోజుల్లోనే శ్రీ కె. బాలచందర్‌లాంటి మహామహులతో పని చెయ్యగలగడం ఒక అరుదైన యోగం.

"రుద్రవీణ" చిత్రం సామ్యవాదసిద్ధాంతాన్ని మరో కోణంలోంచి అవిష్కరించిన చిత్రం. సంగీతం కానీ, కవిత్వం గానీ, మరే కళైనా గానీ, మానవుడిలో మానసిక వికాసం గానీ, మేధోవికాసం గానీ ఏవీ కూడా నేల విడిచి సాము చెయ్యకూడదు. మబ్బులు తాకేలా ఎదిగిన చెట్టు చిగురు, మట్టిలో వున్న తన వేరును మర్చిపోకూడదు. మనం విద్వాంసులమైనా, కళాకారులమైనా, కోటీశ్వరులమైనా, మహారాజులమైనా మరేదైనా అలా ఏదో ఒకటి అవటానికి ముందు మనం మనుషులం. ఈ సంగతి మరిచిపోయి, సాటి మనిషిని పేదవాడునో, అనాగరికుడనో, అజ్ఞాని అనో, తక్కువస్థాయికి చెందినవాడనో, నిరసన చూపిస్తే మన "ఎదుగుదలకి" అర్థం ఉండదు. ఇదే ఈ చిత్రంలోని సారాంశం.

ఈ రుద్రవీణలోని పాటలు పుస్తకంలో వివిధ 'తరంగాలు'గా పరుచుకున్నాయి.

ఉదా: చుట్టుపక్కల చూడరా! అన్న పాట మనిషి వుండవలసిన పోజిటివ్ ఏస్పెక్ట్ గురించి మాట్లాడేది. కనుక "అశాంతరంగం"లో కనిపిస్తుంది. "నీతోనే ఆగేనా సంగీతం" అన్న పాట కూడా జీవితం కన్నా ఏవీ గొప్పవి కావనీ, అలల్లో సంగీతాన్ని, పిట్టల కూతల్లోని గానకళని గుర్తించలేని ఏ శాస్త్రజ్ఞానం కూడా అహంకారాన్ని తప్ప మరేం కలిగించదని, వెదురు తోటల్లోంచి, చెట్ల గుబురుల్లోంచి, ఎడారి ఇసుకల్లోంచి, ప్రయాణిస్తూ వివిధ శృతుల్లో, లయల్లో, ఆలపిస్తున్న గాలి ఏ
గాన శాస్త్ర గ్రంథాన్ని చాదువుకోలేదని, కాబట్టి మనిషి తాను నేర్చుకున్న విలువలకి ఇచ్చే గౌరవం కన్నా, తను పుట్టుకతో తెచ్చుకున్నవి, తన పరిసరాల్లో ఉన్నవి అయిన విలువల్ని గుర్తించి గౌరవించడం నేర్చుకోవాలని చెబుతుంది.

"వసంతం" ఎంత గొప్పదైనా, వాడిపోయి, మోడైపోయి వున్న వనాల వైపు తానే వెళ్తుంది గాని, మట్టినీ మట్టిలో వున్న వేళ్ళని వదిలి చెట్లు తనవైపు రాకపోతే చులకన చేయ్యదు. ఎంత ఎత్తు ఆకాశంలో ఉన్నా, మేఘాల రాగం తానే వర్షంలా దిగివస్తుంది కానీ, నేల కెరటాల పాడడం మానేస్తే కాలం, భూగోళం ఆగిపోవు. మూగపోవు. కుహూ కుహూ అన్న రాగం లేకపోతే, సెలయేళ్ళు పాడే గలగల రాగంతో వానకాళ్ళ తో ముందుకెళ్ళిపోతూనే ఉంటూంది.

ఇలా బ్రతుకు గురించి, రేపటి గిరించి ఆశావాది దృక్పథంతో సాగే "ఆశాంతరంగం" లో "తరలిరాదా తనే వసంతం", "నీతోనే ఆగేనా సంగీతం" కనిపిస్తాయి.

"లలిత ప్రియకమలం" అన్నపాటని 'సరాగపరాగం' అన్న విభాగంలో యుగళగీతాల కోవలో చేర్చాను.

ఈ "భావతరంగం"లో చేరిన రుద్రవీణ పాట "చెప్పాలని వుంది గొంతు విప్పాలని వుంది" అన్నది.

ఈ పాటలో నా చేత ఒక విభిన్నమైన ప్రయోగం చేయించారు శ్రీ బాలచందర్‌గారు. ఈ పాట వచనగేయ రూపంలో సాగుతుంది. ఇళయరాజాగారు ఈ "కవిత" లోని వివిధమైన మూడ్స్‌కి తన సంగీతంతో ప్రాణప్రతిష్ట చేశారు. బాలూ గారు భావయుక్తంగా ఆలపించారు.

"రుద్రవీణ"లో మబ్బులు స్థాయికి ఎదిగిన చిటారుకొమ్మలాంటి బిళహరిగణపతి శాస్త్రి పాత్రని జెమిని గణేశన్‌గారు, మట్టిలో ఉన్న వేరులా మానవత్వానికి ప్రాతినిధ్యం వహించే సూర్యం పాత్రని చిరంజీవిగారు పోషించారు.

తను చేస్తున్న తప్పేమిటో తెలియక, తను ఎంతో అబిమానించి గౌరవించే తండ్రి, తనలోని "మానవీయ" దృక్పధాన్ని ద్వేషించడం తట్టుకోలేక రగులుతున్న అగ్నిపర్వతంలా అంతఃసంఘర్షణకి గురైన సూర్యం గుండెల్లోంచి లావాలా తన్నుకొస్తున్న ఆక్రోశం, ఆవేదన, ఆగ్రహం, తన ఆశయాలపట్ల స్థిరనిర్ణయం, ఇన్ని భావాలను కలబోసుకుని వచ్చే ఈ గేయాంలో కావాలని చివరి పంక్తుల్లో శ్రీశ్రీగారి శైలిని అనుకరించాను "నేను సైతం..." అంటూ ఆయన మహా ప్రస్థానంలోని మూడు నాలుగు లైన్లు తీసుకుని తర్వాత వచ్చే వాక్యాలు కూడా అవే గేయంలోవా అనిపించేలా మలుచుకొచ్చాను.

ఈ రుద్రవీణకి నాకు 1988వ సం.లో "సౌత్ ఇండియన్ **టె**క్నీషియన్స్ అసోసియేషన్- మద్రాసు" వారు కరుణానిధిగారి పేరుతో ఇచ్చిన అవార్డు ఇచ్చారు. ఈ అవార్డు దాదాపు సగం జాతీయ అవార్డు లాంటిది. నాలుగు దక్షణాది భాషలకి, కలిపి ఇచ్చే ఈ అవార్డు నందుకునే వేదిక మీద ఆ సంవత్సరం ఉత్తమ కధరచయితగా కరుణానిధిగారికి అవార్డు అందిండం, బాలచందర్‌గారు, విసుగారు, కూడా అవార్డు గ్రహీతలు కావడం, వీరూ, వైరముత్తుగారు నా గురించి ప్రశంసాపూర్వకంగా మాట్లాడడం మరిచిపోలేని అనుభూతి.

(కొనసాగింపు వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS